

23. Гузь Л. Е. Понятие сделок, заключение, расторжение, признание сделок недействительными. Судебная практика / Л. Е. Гузь. — Х. : Полиграфист, 2008.

Анотація

Давидова І. В. Поняття та ознаки обману як підстави недійсності правочину. — Стаття.

У статті розкриваються проблемні питання поняття та ознак обману як підстави недійсності правочину. Розглянуто та проаналізовано поняття обману з часів римського права до сучасності. Визначено ознаки обману, виявлення яких дозволяє вважати, що має місце обман, на підставі чого правочин може бути визнаний недійсним.

Ключові слова: недійсність правочину, обман, підстава, оспорюваний правочин, шахрайство.

Аннотация

Давидова И. В. Понятия и признаки обмана как основания недействительности сделки. — Статья.

В статье раскрываются проблемные вопросы понятия и признаков обмана как основания недействительности сделки. Рассмотрено и проанализировано понятие обмана со времен римского права до современности. Определены признаки обмана, выявление которых позволяет считать, что имеет место обман, на основании чего сделка может быть признана недействительной.

Ключевые слова: недействительность сделки, обман, основание, оспариваемая сделка, мошенничество.

Summary

Davidova I. V. The concept and features of fraud as the reason for invalidation of the transaction. — Article.

The article discloses disputable issues of the concept and features of fraud as the reason for invalidation of the transaction. The concept of fraud since Roman law till nowadays is considered and analyzed. The signs of fraud, detection of which suggested that there is fraud, under which the transaction may be invalidated are determined.

Keywords: invalidation of the transaction, fraud, reason, impugned transaction, fraud.

УДК 351.77:615.2/3(477)

В. А. Комаров

ВРЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН СТОСОВНО ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Лікарські засоби з давніх-давен є одним із найбільш поширених і не досить звіданих досі із точки зору цивільного права об'єктів прав. Вони, з одного боку, забезпечують право на здоров'я людини, а з другого боку, завдяки сучасним технологіям їх поширення і реалізації перетворились на товар, який без огляду на його призначення реалізується переважно за правилами ринкової економіки і внаслідок того перетворився у функціональному аспекті із блага у зло. Лише у 2010 р. на ринку лікарських засобів України продано їх більше чим на 20 млрд грн, із них на більше ніж 8 млрд грн — особам, які їх не потребують і споживають без призначення.

Як свідчить історія із закупки «Терафлю» регулювання правовідносин стосовно лікарських засобів має істотні вади. Потреба в лікарських засобах визна-

чально полягає у їх призначенні слугувати забезпеченню права людини на здоров'я, виготовленні та застосуванні відповідно до призначення лікаря чи загальноприйнятих розумних правил їх самостійного застосування. Принцип юридичної рівноваги чи симетрії потребує не тільки виваженості до врегулювання відносин стосовно лікарських засобів та їх окремих видів та розробки науково обґрунтованих підходів до їх обороту. Чи не тому у 2010 р. на зміну ліберальному підходу до реалізації лікарських засобів можливість їх придбання суттєво обмежена.

Емпірична база такого напрямку дослідження цих унікальних об'єктів прав досить незначна і тим переймаються здебільше фармацевти і, на превеликий жаль, мало — правники. Цікаві в тому напрямку є напрацювання В. М. Пашкова в господарсько-правовому аспекті.

Мета та завдання роботи полягає у визначенні підходів законодавця до визначення видів лікарських засобів і їх пристосування до потреб класифікації речей в цивільному праві. Відповідно завдання полягає у встановленні критеріїв для такої класифікації її теоретичного та прикладного значення.

Як вказано у ст. 2 Закону України «Про лікарські засоби» [1], лікарські засоби є речовинами або їх сумішами природного, синтетичного чи біотехнологічного походження. Відповідно до цієї ж статті до лікарських засобів належать: діючі речовини (субстанції); готові лікарські засоби (лікарські препарати, ліки, медикаменти); гомеопатичні засоби; засоби, які використовуються для виявлення збудників хвороб, а також боротьби із збудниками хвороб або паразитами; лікарські косметичні засоби та лікарські домішки до харчових продуктів. При тому виділені види лікарських засобів: готові лікарські засоби (лікарські препарати, ліки, медикаменти) — дозовані лікарські засоби в тому вигляді та стані, в якому їх застосовують; діючі речовини (субстанції) — біологічно активні речовини, які можуть змінювати стан і функції організму або мають профілактичну, діагностичну чи лікувальну дію та використовуються для виробництва готових лікарських засобів; допоміжні речовини — додаткові речовини, необхідні для виготовлення готових лікарських засобів; наркотичні лікарські засоби — лікарські засоби, віднесені до наркотичних відповідно до законодавства; отруйні лікарські засоби — лікарські засоби, віднесені до отруйних Міністерством охорони здоров'я України; сильнодіючі лікарські засоби — лікарські засоби, віднесені до сильнодіючих Міністерством охорони здоров'я України; радіоактивні лікарські засоби — лікарські засоби, які застосовуються в медичній практиці завдяки їх властивості до іонізуючого випромінювання.

Очевидно, що такий перелік відображає напрямки їх дії на організм людини і вже тим має функціональне, а не правове значення. Водночас це так чи інакше впливає на регулювання відносин стосовно таких об'єктів прав. Це передбачає і їх різний правовий режим і різні правові наслідки для учасників правовідносин стосовно них. Вони є об'єктами цивільного права і повинні проявляти не тільки загальні їх властивості, але й мати спеціальні, які є притаманними лише їм. Вони є визначальними при встановленні видів прав на такі об'єкти та способів їх здійснення.

Відповідно до ст. 177 ЦК України [2] об'єктами цивільного права є речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні й нематеріальні блага. Як вбачається з наведеного, серед вказаного переліку законодавець не вказав лікарських засобів, хоча для здоров'я та життя людини як найвищих соціальних цінностей це має принципове значення. Підвищення рівня правового регулювання відносин стосовно лікарських засобів до кодифікаційного, на наш погляд, одночасно підвищить гарантії забезпечення права на здоров'я, надасть можливість для їх характеристики як речей, а у подальшому й виділити спеціальне правове регулювання відносин стосовно цих об'єктів права та обов'язку держави перед людиною. Тож слід визнати особливий правовий режим лікарських засобів як об'єктів цивільних прав, який полягає у тому, що хворі мають право бути забезпеченими необхідними їм лікарськими засобами, а держава повинна це зробити: через мережу лікарських закладів і соціальних аптек: стимулюванням суб'єктів підприємництва до забезпечення такими лікарськими засобами. Такий підхід видається досить виваженим з огляду на співвідношення загального, окремого і спеціального та стосовно зобов'язань держави перед людиною.

Теоретичні аспекти та їх практичні прояви зумовлюють науковий інтерес до лікарських засобів як об'єктів цивільних прав, зокрема щодо встановлення чи вибору їх концепції (матеріалістичної, поведінкової, ідеального об'єкта, як немайнового права чи певного інструменту).

В ЦК України законодавець не виділив спеціально лікарські засоби як самостійні об'єкти цивільних прав, що з огляду на ст. 3 Конституції України та закріпленій в ЦК України пріоритет немайнових прав, а серед них перше місце посідає право на життя та здоров'я (ст. 27 Конституції України, ст. ст. 281–287 ЦК України), над майновими (ст. 1 ЦК України) повинно проявитись у їх забезпеченні. Серед способів забезпечення цих визначальних для людини прав є доступ до лікарських засобів та доступність їх для лікування. Звідси, як ми вважаємо, на стратегічному рівні у ст. 283 ЦК України слід закріпити право доступу до лікарських засобів та способів і методів лікування. Тим ми логічно забезпечимо немайнове право на здоров'я його матеріальними гарантіями.

Інший шлях — визнання лікарських засобів об'єктами прав як різновиду речей. Принаймні у гл. 13 ЦК України віднайшлося місце і майну (ст. 190), і підприємству (ст. 191), і грошам (ст. 192) та валютним цінностям (ст. 192), особливо цінним паперам (гл. 14 ЦК), але не віднайшлося хоча б відсылної статті про лікарські засоби. Очевидно, що якщо в Конституції України визначені певні пріоритети, то вони послідовно повинні проводитися в інших актах законодавства: від загального до спеціального.

Можна звинуватити нас у максималізмі і намаганні порушити в угоду суб'єктивній новизні ті підходи, які склались в цивільному законодавстві стосовно об'єктів цивільних прав. Проте такі підходи склались на основі напрацювань римської юриспруденції і були рецептовані у цивільне законодавство Франції та Німеччини, а від них — у законодавства інших країн. Але слід зважати на

те, коли і за яких умов приймалися вказані акти і чому вони були підпорядковані: на наш погляд — розвитку товарного виробництва та ринку. Наразі інша концептуальна ідея розвитку людства на основі гуманітарних цінностей (концепція гуманізму). Внаслідок того в цивільному законодавстві повинні бути проведені гуманістичні аспекти врегулювання суспільних відносин на користь людини і на основі імперативного підходу до забезпечення прав людини на життя та здоров'я. Господарсько-правовий напрям регулювання відносин на ринковій ідеології започатковується насамперед на економічному підході і потребі розвитку ринку та господарської діяльності із зрівноваженням їх нормами, які забезпечують охорону інтересів людини як споживача.

Ні ЦК Франції, ні Німецьке цивільне уложення спеціально не виділяють норми про лікарські засоби. На той час такої потреби не було і лікарські засоби не були настільки різноманітні і доступні, щоб вільно реалізовувались, зловживати їх застосуванням, чи загрожували життю людини. Здебільше це були препарати натурального походження. Ситуація різко змінилася тоді, коли почали вводити в практику засоби штучного походження. З огляду на консерватизм та двохсотлітню історію цих кодексів сподіватися на те, що в них появляться норми про лікарські препарати, не варто. Проте, на наше переконання, не варто їх взагалі залишати поза увагою хоча із-за масштабів їх реалізації та вживання, негативних наслідків, допущених прорахунків при здійсненні прав на них.

Тому можна вітати крок законодавця України, що спрямований на самоусвідомлення і самоідентифікацію людини і розкриття її потенціалу як новаторський підхід. Але він не підтриманий в законодавстві інших країн, де традиційно переважає майновий напрям врегулювання цивільних правовідносин. Відповідно, при прийнятті ЦК намагались провести ідею про цінність людини та підпорядкованість правового регулювання цивільних правовідносин потребам людини, але внаслідок традицій це не вдалось провести до кінця.

Очевидно, що в ЦК України на час його прийняття за наявності спеціального закону не було потреби чи достатніх об'єктивних причин, закріплення цих лікарських засобів як об'єктів цивільних прав. В спірних ситуаціях при вирішенні справи слід звертатися до спеціального закону, а якщо він суперечить загальному, то застосовувати згідно з ст. 4 ЦК його положення як основного акта цивільного законодавства.

Покажемо в тому є спір, який розглядався щодо приворотного зілля. На прохання П. народна цілителька надала (продала) їй приворотне зілля і розказала, як його використати, для того щоб привернути до себе увагу певного чоловіка. Коли очікуваного результату не було отримано і чоловік, щодо якого було застосоване приворотне зілля, ще більше він неї віддалився, то П. звернулася до суду про неналежне надання їй нетрадиційних послуг і якість наданого зілля. В її позові було відмовлено на тій підставі, що суд не може судити про належне чи неналежне, яке не визначене чинним законодавством і стосовно чого нема хоча б письмового договору.

Загалом перелік об'єктів цивільних прав є відкритим і об'єктами цих прав є те, на що спрямовані цивільні права і юридичні обов'язки учасників цивільних

правовідносин [3, 11], чи все те, стосовно чого актами законодавства не встановлено спеціальних заборон чи обмежень. У ст. 177 ЦК України наведено орієнтований перелік об'єктів цивільних прав [3, 312] та інші об'єкти цивільних прав виводяться із його положень чи вимог спеціального законодавства. Дозволено вступати у правовідносини, стосовно яких визначились самостійно їх учасники, за умови, що законом не встановлено заборон (загально дозвільний підхід). Наразі не можна ігнорувати розширення об'єктів цивільних прав у подальшому, в тому числі за рахунок визнання лікарських засобів самостійними об'єктами цивільного права в ЦК України. Йдеться лише про те, щоб визнати їх особливим видом речей, які заслуговують самостійного правового регулювання.

Законодавець встановився із визначенням цих об'єктів прав, в їх правовій природі — речі, та підходам до назви (латинню), правовому режиму і поділив їх значно детально, як це передбачено в ст. 178 ЦК України та в гл. 13 ЦК. Проте виникає питання про характер такої класифікації: технічна і має значення лише в технології фармації, правова — спричиняє певні правові наслідки для учасників правовідносин; техніко-правова. Технічна класифікація, зазвичай не має правового значення і не впливає на правове становище учасників правовідносин, а має технологічне спрямування складського, маркетингового чи іншого спрямування. Правова класифікація, на наш погляд, відображена в ст. 2 Закону України «Про лікарські засоби» з метою та можливими наслідками введення таких об'єктів прав в оборот. Саме такий напрямок нас цікавить найбільше.

В доктрині приватного права та законодавстві проведено й інший підхід до об'єктів прав, які наразі постійно розширюються та потребують свого особливого правового регулювання. Йдеться про відомий правопорядок в ЄС «принцип спеціалізації» (*Zpezsaltatshrinzih, Bestimmtheitsgrundsatz*), який проявляється в тому, що належне певній особі майно юридично поділяється на окремі елементи із різними правовими режимами (речі, права, борги тощо) [4, s. 8, 23–24; 5, s. 33–34]. На підставі цього було висловлено: «В силу этого принципа вещное право не может иметь объектом совокупность самостоятельных вещей (например, коллекцию, библиотеку и т.п.), ни «юридическую совокупность» (имущественный комплекс), который охватывает как вещи, так и права и в силу этого не может быть признан единой сложной вещью...» [6, 60].

Такий підхід, як ми вважаємо, заслуговує на увагу з огляду на такі чинники: 1) зміна цінової політики на окремі складові лікарських засобів; 2) вимоги положень про бухгалтерський облік та звітність і врахування різних підходів законодавця до фізичного та морального зносу окремих складових майна; 3) забезпечення свободи у ціноутворенні, зокрема залежно від попиту на окремі лікарські засоби; 4) зручності для володільця речових прав і можливості використовувати та розпоряджатися об'єктами на власний розсуд; 5) сумісності окремих видів об'єктів цивільних прав, зокрема лікарських засобів, що враховується при їх зберіганні та застосуванні за призначенням; 6) встановлений актами законодавства правовий режим об'єктів прав; 7) контроль за вживанням речей за призначенням та їх утилізацією.

Цей методологічний підхід стосується лікарських засобів як об'єктів цивільних прав. Принаймні відносин, де вони мають самостійне правове значення, достатньо: визначальний поділ за лікувальним ефектом та переліком хвороб; призначення лікарем; врахування суб'єктивного фактора, зокрема алергії на окремі засоби та їх сумісність в організмі; обов'язковість для окремих учасників правовідносин (домашня аптечка, аптечка на виробництві, укомплектованість окремих лікувальних закладів (фельдшерського пункту, травматичного пункту тощо); визнання правочинів щодо набуття прав на окремі з них (наркомістки та сильнодіючі, без рецепта лікаря) недійсними тощо.

В сучасному праві ЄС ці питання — один із напрямків охорони прав споживачів, де переслідуються «...такі цілі: високий рівень захисту здоров'я, безпеки та економічних інтересів споживачів; сприяння їх правам на інформацію, освіту та організацію з метою забезпечення їх інтересів; урахування вимог із захисту інтересів споживачів при визначенні та запровадженні інших напрямків політики та діяльності ЄС» [7, 131]. Для цього створена Європейська агенція оцінки медичних продуктів як децентралізованого органу, який має представництва у країнах — членах ЄС. Її завдання полягають у захисті та сприянні суспільному здоров'ю через оцінку та контроль ліків. Вона поєднує в собі ресурси цих країн, співпрацює із національними партнерами [7, 133].

Вказана агенція має спеціалізовані комітети: з медичних продуктів для використання людьми, з медичних продуктів для тварин; з медичних продуктів, що мало вживаються; з рослинних медичних продуктів. Звертає на себе увагу децю інша термінологія — не лікарські засоби, як у спеціальному законі в Україні, а медичні продукти. При прагненні в ЄС таке текстуальне розходження неприпустиме, тим більше, що Україна не є лідером у виробництві медичних продуктів і залежить від їх імпорту.

Основна директива 200/95 про загальну безпеку продуктів (Directive 2001/95/EC of general product safety) [8] застосовується щодо всіх продуктів, які придбані споживачем, та тих, які придбані особою-професіоналом, але використовувати їх буде споживач. В ній міститься припис про обов'язок особи вводити в торговий оборот тільки безпечні продукти, які за нормальних або передбачуваних умов використання, тривалості обслуговування не становлять жодного ризику чи можуть спричинити тільки мінімальні ризики, які є сумісними з високим рівнем захисту безпеки та здоров'я людей.

Крім того Директива 85/374 (Council Directive 85/374/EC of 25.07.1985 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning liability for defective products) [9] встановила відповідальність за дефектну продукцію, яка визначально із моменту введення її в оборот не відповідає вимогам безпеки щодо її використання чи таким вимогам, на які очікує споживач. Важливо, що моментом, коли продукт є виробленим та направлений на ринок для його реалізації споживачу, є момент презентації продукту [10]. Тим внесена ясність у визначення моменту пропонування споживачу товару та унеможливлені лазівки для зловживання при виявленні неякісного товару, що трапляється у нас. Так при перевірці однієї із аптек м. Ма-

кіївки на складі та на прилавку були виявлені фальсифіковані лікарські засоби. Як пояснили працівники та власник, ці засоби придбані оптом нещодавно без сертифіката чи свідоцтва про відповідність, ще не встигли перевірити, а працівники аптеки з недбалості помістили їх на прилавок.

Особливо врегульовані Directive 2001/83/EC of the European Parliament and of the Council of 06.11.2001 on the Community code relating to medicinal products for human use [10] відносини щодо розміщення на ринку ліків [11]. Тут по-різному підходять до промислово виготовлених ліків, які проходять повну процедуру перевірок та допуску на ринок ліків, зокрема повинні бути ліцензовані, на їх продаж слід мати відповідний дозвіл. Навпаки, для гомеопатичних продуктів передбачена спрощена процедура — після тестування на якість та безпечність для людей і не потрібно доводити їх ефективність.

Особливі вимоги визначені й для упаковки ліків, на якій повинна міститися інформація про промислову та фармакологічну назву препарату, активні речовини в ньому, вагу, об'єм, форму препарату, побічні дії, взаємодію із іншими речовинами, спосіб застосування: застереження різного характеру; дані про виробника та продавця. Крім того повинен бути листок-вкладиш, у якому дублюється та деталізується інформація, яка вказана на упаковці. Додатково повинна бути виокремлена інформація, яка є важливою для вживання препарату: мета такого лікування; заходи, яких слід дотриматися при появі небажаного побічного ефекту при споживанні ліків.

Важливі вимоги висуваються й до реклами ліків: вона має спонукати до раціонального використання препарату, містити об'єктивні дані, не повинна вводити споживачів в оману. При тому заборонена реклама ліків, які продаються лише за лікарськими рецептами та наркомістких препаратів чи таких, які мають наркотичний ефект.

Висновки. Якщо зважати на адаптаційний вектор розвитку сучасного національного цивільного законодавства та ті напрямки, які закріплені в Законі України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [12] від 18 березня 2004 р. та Указі Президента України «Питання організації виконання Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [13] від 21 серпня 2004 р., то можна зробити висновок про імплантацію зазначених та інших правил щодо лікарських засобів. Висхідною ідеєю правового регулювання відносин стосовно них, безумовно, є турбота про здоров'я та життя людей та захист прав споживачів.

Ми не прихильники сліпого копіювання актів законодавства ЄС, бо інакше ми повинні відмовитися від національної традиції в праві, напрацьовань вітчизняних науковців, іноді ігноруючи національні інтереси та ті чинники, які впливають на його формування.

Практика врегулювання відносин стосовно окремих об'єктів прав свідчить, що по мірі надання такому регулюванню більш високого рівня, зокрема закону, — стабільність регулювання таких відносин підвищується. Це пояснюється технікою законотворчості, принаймні внести зміни та доповнення в закон з

огляду на положення п. 3 ч. 2 ст. 4 ЦК України більш складно, чим у підзаконні акти.

Таким чином, проблематика лікарських засобів як об'єктів прав проявляється в тому, що вони забезпечують інші соціальні блага, зокрема право на життя та здоров'я, і повинні бути доступними хворим, а з іншого боку, обмежити їх вільний оборот і вживання без призначення лікаря чи із іншою, ніж лікування, метою. Тож на відміну від більшості інших об'єктів цивільних прав за оборотом і споживанням ліків встановлюється контроль.

Література

1. Про лікарські засоби : Закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : zakon.nau.ua/doc/?code=124/96-BP.
2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15.
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. — 3-тє вид., переробл. і допов. / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 832 с.
4. Wieling H. J. Sachenrecht FufI / H. J. Wieling. — Berlin, Heidelberg, 2007.
5. Baur F., Baur J.F., Sturmer R. Sachenrecht, 17. Aufl. — Munchen, 1999.
6. Право собственности: актуальные проблемы / отв. ред.: В. Н. Литовкин, Е. А. Суханов, В. В. Чубаров ; Ин-т законод. и сравнит. правоведения. — М.: Статут, 2008. — 731 с.
7. Право Європейського союзу. Особлива частина : навч. посіб. / за ред. М. Р. Аралекяна, О. К. Вишнякова. — К. : Істина, 2010. — 528 с.
8. Official Journal. — 2002. — 1 11. — P. 4-17.
9. Official Journal. — 1985. — 1 210. — P. 29-33.
10. Declan O'Byrne v. Sanofi Pasteur. Case C-127/04 // ECR. — 2006. — P. 1313.
11. Official Journal. — 2001. — 1 311. — P. 67-129.
12. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 18 берез. 2004 р. № 1629-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 24. — Ст. 256.
13. Про законодавчу організацію виконання Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : указ Президента України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=228-15.

Анотація

Комаров В. А. Регулювання відносин стосовно лікарських засобів в Україні. — Стаття.

У статті розглядаються питання про підходи до правового регулювання правовідносин щодо лікарських засобів як об'єктів цивільних прав. Автор вважає, що зміна парадигми правового регулювання цивільних правовідносин на користь гуманістичного підходу повинна послідовно проводитися в актах цивільного законодавства. Звертається увага, що спроба змінити спрямування правового регулювання цих відносин на користь людини та, зокрема, забезпечення її життя та здоров'я не вдалась із-за традицій пандектної системи цивільного права та традицій. Обґрунтовано потребу змінити підходи до визначення об'єктів цивільних прав на користь концепції гуманізму.

Ключові слова: людина, об'єкти цивільних прав, життя та здоров'я людини, лікарські засоби.

Анотация

Комаров В. А. Регулирование отношений касательно лекарственных препаратов в Украине. — Стаття.

В статье рассматриваются вопросы о подходах к правовому регулированию правоотношений, которые возникают по поводу лекарственных средств как объекта гражданских прав. Автор считает, что изменения в парадигме правового регулирования гражданских правоотношений, с по-

зицій гуманістического підходу, повинні послідовально бути проведені в актах громадянського законодавства. Вказується, що спроба змінити напрямлення правового регулювання цих відносин на користь людини і, в частині, захисту його життя і здоров'я не удалась в повній мірі внаслідок традицій пандектної системи громадянського права. Обґрунтована необхідність змінення підходу до визначення об'єктів громадянських прав на основі концепції гуманізму.

Ключеві слова: людина, об'єкти громадянських прав, життя і здоров'я людини, лікарські засоби.

Summary

Komarov V. A. Regulation of relations concerning drugs in Ukraine. — Article.

The article deals with the approach to the legal regulation relations of medicinal agents as the object of civil rights. The author believes that the change in the paradigm of the legal regulation of civil law, from the standpoint of humanistic hike, should be consistently held in the act of civil legislation. Indicates that the attempt to change the direction of legal regulation of these relations for the benefit of man, and in particular the protection of life and health, can not pan out to traditions pandectists civil law system. Justified by the campaign to change the definition of objects of civil rights based on the concept of humanism.

Keywords: man, objects civil rights, human life and health, medicines.

УДК 347.4

Р. А. Молодецький

СУДОВЕ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ПРАВЕРЕАЛІЗАЦІЇ (В АСПЕКТІ ТЛУМАЧЕННЯ ДОГОВОРУ)

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Процес оновлення цивільного законодавства відповідно до сучасних потреб цивільного обігу завершився прийняттям ЦК України. Законодавчий акцент в регулюванні цивільних відносин було перенесено з майнових на немайнові відносини (ст. 1 ЦК України), проведено ревізію системи джерел цивільного законодавства і права [1, 81], зокрема в якості регулятора суспільних відносин були визнані не тільки норми, що містяться в актах цивільного законодавства, а й договори та звичаї [2, 19]. Серед здобутків кодифікаційних робіт окремо слід відзначити закріплення механізмів тлумачення правочину, договору та запобігу (ст. ст. 213, 637, 1256 ЦК України). Необхідність закріплення цього механізму пов'язана з тим, що кількість договірних спорів в судовій практиці постійно зростає, чому, на нашу думку, сприяють дві обставини. По-перше, це те, що розвиток економічних відносин в умовах свободи підприємницької діяльності об'єктивно зумовив збільшення кількості договорів, які укладаються. По-друге, надання законодавцем можливості не просто укладати вільно договори (ст. 626 ЦК України [3, 250]), але й встановлювати свої правила, які можуть бути навіть відмінними від положень чинного законодавства (ст. 6 ЦК України). У цьому аспекті зазначені положення були предметом ретельного аналізу дослідників [4, 3, 34]. Укладання змішаних договорів, зміна правил